
99-3-RE

CAUSA 99-3-RE

Número de registre: 125-1999. Recurs d'empara

AUTE DEL DIA 4 DE JUNY DE 1999

BOPA núm. 33, del 9 de juny de 1999

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional el dia 27 de maig de 1999 per la representació processal de la Sra. Helia Maria Gonçalves Lopes Inacio, mitjançant el qual interposa recurs d'empara contra una part de la sentència de data 29 d'abril de 1999, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia en els autes TSJC-155/98, per haver-se pogut produir una vulneració dels drets reconeguts als articles 10 i 18 de la Constitució, i atès que la recurrent sol·licita al Tribunal Constitucional que dicti sentència en la qual "sigui declarada inconstitucional i contrària a dret la part de la decisió de la Sentència recorreguda deixant-la sense efectes i acordant el que sigui en dret i justícia";

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 18, 41, 88, 98 c) i 102 a);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vista la Llei qualificada de modificació de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional;

Vista la Llei qualificada de la Justícia;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal de data 13 de maig de 1999;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Miguel Ángel Aparicio Pérez;

Antecedents

Primer

Subsegüentment a l'aute d'embargament preventiu acordat en data 10 d'octubre de 1996, la representació processal de la Sra. Helia Maria Gonçalves Lopes Inacio va formular demanda, pel procediment abreujat, contra la Sra. Dominique Lucette Mercière i el Sr. Joan-Carles Romero

Naranjo, sol·licitant, entre altres coses, la seva condemna a pagar les costes del judici, inclosos els honoraris d'advocat i de procurador.

Segon

Amb data 2 d'octubre de 1998, la Secció Civil de Tribunal Unipersonal va dictar sentència, en què va decidir, entre altres, no fer cap imposició de costes especial, per la important confusió regnant en les relacions contractuals entre les parts.

Tercer

La representació processal de la Sra. Dominique Lucette Mercière va formular recurs d'apel·lació contra la sentència dictada en primera instància, en què va sol·licitar, entre altres coses, la condemna de l'agent a pagar les costes causades en segona instància.

Quart

Per escrit de data 21 de gener de 1999, la representació processal de la Sra. Helia Maria Gonçalves Lopes Inacio va contestar davant de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia a les conclusions de la part apel·lant, oposant-se a les pretensions d'aquesta.

Cinquè

Amb data 29 d'abril de 1999 per sentència de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va decidir "desestimar el recurs de la Sra. Dominique Lucette Mercière, confirmar la sentència de l'Hble Tribunal Unipersonal de la Batllia, Secció Civil, de data 2 d'octubre de 1998, en tots els seus extrems, condemnar la Sra. Dominique Lucette Mercière al pagament de les costes judicials de segona instància sense que la part adversa pugui reclamar-li despeses d'Advocat i Procurador superant la quantitat de 50.000 pessetes".

Sisè

Per escrit de data 5 de maig de 1999, la representació processal de la Sra. Helia Maria Gonçalves Lopes Inacio va sol·licitar del Ministeri Fiscal la interposició de recurs d'empara davant el Tribunal Constitucional, per considerar que la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia hauria comès un excés de jurisdicció pronunciant-se sobre un aspecte no litigiós i que la limitació dels honoraris professionals no tindrien cap argumentació de fet ni de dret en la sentència dictada, i també per considerar que hi podia haver una vulneració de l'article 18 de la Constitució, que reconeix el dret a la creació i al funcionament d'organitzacions empresarials, professionals i sindicals, de manera que segons aquesta part la sentència seria contrària a les normes orientadores d'honoraris professionals, estatuts i normes de deontologia del Col·legi d'Advocats.

Setè

Amb data 13 de maig de 1999, el Ministeri Fiscal va acordar "que no és procedent la interposició del recurs d'empara constitucional sol·licitada per considerar que l'examen de les actuacions i de la sentència quina impugnació es pretén, no es desprèn la vulneració del Dret Constitucional al·legat per l'interessat".

Vuitè

D'acord amb la disposició transitòria segona de la Llei qualificada de modificació de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, el dia 27 de maig de 1999 la representació processal de la Sra. Helia Maria Gonçalves Lopes Inacio va presentar recurs d'empara davant del Tribunal Constitucional, per haver-se pogut produir una vulneració dels drets reconeguts als articles 10 i 18 de la Constitució.

Fonaments jurídics

Primer

L'objecte material del present litigi constitucional se centra a determinar si el poder judicial posseeix o no posseeix competència per decidir o fixar les quantitats màximes que, en concepte d'honoraris professionals d'advocat i procurador, han de ser imputades per la imposició de costes a una de les parts del procés.

Aquest objecte planteja un primer i greu problema de legitimació activa amb referència al present recurs d'empara: en realitat i en termes estrictes, l'interès o el dret que s'invoça no és el propi del litigant sinó el de l'advocat o el del procurador, amb funcions de defensa i de representació dins el procés, però que, com a subjectes individuals, es troben separats d'aquest objecte litigiós i, com a tals subjectes, no són parts d'aquest. En aquest sentit, els articles 97 i següents de la Llei qualificada de la Justícia defineixen amb gran claredat la seva posició de cooperadors de l'Administració de Justícia i no els integren, òbviament, com a parts directes del procés corresponent. En no fer-ho, la legitimació en el present recurs d'empara no s'adequa a les disposicions dels articles 36.1 i 87.1 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, amb la qual s'incorre en la causa d'inadmissibilitat prevista en l'article 37.1 de la mateixa Llei. L'aportació a la present causa dels Estatuts i Normes de deontologia i de les Normes orientadores d'aplicació dels honoraris professionals del Col·legi d'Advocats d'Andorra manifesta amb la mateixa claredat que l'interès i el dret que s'invoquen no són els propis del demandant en empara sinó els del seu advocat i els del seu procurador.

Amb això podria donar-se per no admès el present recurs, però, per definir amb més precisió el criteri d'aquest Tribunal, hem d'efectuar les consideracions següents.

Segon

L'esmentat objecte del litigi constitucional s'ha basat en tres elements sobre els quals s'argumenta la possible vulneració dels drets establerts en els articles 10 i 18 de la Constitució per l'esmentada sentència del Tribunal Superior de Justícia: el primer fa referència a un excés de jurisdicció per haver-se pronunciat sobre la imposició de costes a alguna de les parts en el procés a quo, sense que sigui clara, d'acord amb el principi de rogació, l'existència d'una petició efectiva; el segon element, en combinació amb el tercer, fa referència al fet que no existeix cap norma jurídica que permeti als tribunals ordinaris (ja sigui el Tribunal de la Batllia o el Tribunal Superior de Justícia) delimitar unes quantitats màximes sobre les quals oscil·li o pugui concretar-se l'import final de les costes del procés; el tercer, amb prova documental abundant -i cal avançar-ho, també innecessària- fa referència al fet que s'ha lesionat la lliure capacitat dels advocats perquè, dins de les seves normes corporatives i deontològiques, puguin determinar els seus propis honoraris professionals en cada cas concret, d'acord, això sí, amb les normes adoptades pel seu Col·legi professional (la qual cosa vulneraria, tal com s'ha indicat en els antecedents, l'article 18 de la Constitució).

Tercer

Com s'ha esmentat en els antecedents, el Ministeri Fiscal ja va emetre la resolució corresponent sobre el petitum de presentació d'empara constitucional, i va declinar, de conformitat amb la normativa anterior, interposar recurs d'empara per entendre que no havia existit ni vulneració dels drets a la jurisdicció reconeguts a l'article 10 de la Constitució ni tampoc vulneració de les disposicions de l'article 18 de la mateixa norma. Aquest Tribunal està d'acord amb aquesta apreciació; és per això que també entén que, en nom del principi d'economia processal, es fa innecessària una nova consulta a l'esmentat Ministeri que, en la seva pura formalitat, podria estar autoritzada per la redacció vigent de l'article 94 de la nostra Llei qualificada.

Quart

Aquest Tribunal Constitucional considera que les facultats jurisdiccionals, quan, com en el present cas, responen al principi de rogació en el qual se sol·licita la condemna mútua de les parts presents en el procés a pagar les costes, inclouen la facultat que el qui jutja pugui determinar, si no una quantitat concreta d'allò que atribueix com a condemna en costes i en termes monetaris, sí, almenys, l'import que raonablement pugui ser un màxim a pagar per una de les parts a l'altra part dins del procés. Perquè, com sensatament indica el Ministeri Fiscal en la seva resolució ja mencionada, el Tribunal Superior de Justícia podria haver-se inclinat per no condemnar a pagar les costes a cap de les parts, i per consegüent -afegim aquí- no hi hauria possibilitat de cap litigi constitucional, per molta capacitat d'imaginació jurídica que pugui tenir alguna d'aquestes parts.

Cinquè

Però, fins aquí, s'han efectuat consideracions de raonabilitat. Convé, sens dubte, afegir-ne algunes de constitucionalitat.

I la primera i principal resideix en el fet que la demanda d'empara confon els tres elements en què es basa i la seva relació adequada amb l'ordenament jurídic i, sobretot, amb el paper d'aquest Tribunal en la seva funció de protecció dels drets fonamentals. Començant per l'últim d'aquests elements, la naturalesa pública corporativa del Col·legi d'Advocats i dels seus membres, com a integrants d'aquest, i la seva funció professional d'auxili a la Justícia, són òbvies (estan protegides per l'article 18 de la Constitució) i per tant, han d'escapar de les consideracions actuals; i, d'altra banda, atès que no es troba específicament en el pla especialitzat de les institucions constitucionals, encara que suposi un aspecte de gran rellevància per a aquestes, no és present en el cas actual sinó que s'ha convertit en una referència general de la part demandant en empara.

Però no hem d'oblidar el segon dels elements apuntats: que és que la funció jurisdiccional ordinària, d'acord amb la Constitució i, com a poder públic de l'Estat, és exercida, en exclusiva, pels batlles i els magistrats (art. 85 de la Constitució), dipositaris del poder judicial, els quals, en el seu exercici, posseeixen un ampli camp d'aplicació del dret i hi estan obligats. Com s'ha dit en la nostra jurisprudència, el límit bàsic és el de l'arbitrarietat. I això significa que, tant si hi ha normes habilitants expresses com si no n'hi ha, en l'exercici d'aquesta jurisdicció el qui constitucionalment delimita l'àmbit de la seva pròpia decisió és l'òrgan jurisdiccional, perquè es troba, per mandat constitucional, obligat a resoldre el conflicte jurídic que se li ha presentat.

Aquest és el tercer element que s'esgrimeix: la jurisdicció ordinària no pot establir una quantitat màxima de les costes generades pel procés perquè no existeix cap norma positiva que l'habiliti a fer-ho. Doncs bé, aquí apareix una nova confusió: el jutge, per mandat constitucional, parteix d'un únic principi en la seva funció obligatòria d'aplicar l'ordenament jurídic per a la solució del cas litigiós; i aquest principi és el de no vulnerar l'ordenament jurídic. La resta queda a disposició de la seva

comprensió del mateix ordenament, dels usos i costums, dels principis generals del dret, de la necessitat de motivació de la seva decisió i de la resta d'exigències que estableix la Constitució i que no escau d'enumerar aquí.

Evidentment, tot això no significa que s'hagi de restringir l'adequada llibertat corporativa de fixar els propis honoraris dins del sistema de mercat que la Constitució respecta. Sí que significa, en canvi, que la jurisdicció és un poder de l'Estat que ha de fixar, dins de l'ordenament jurídic, els continguts del procés i que, en aquest àmbit, el qui decideix és el poder judicial en l'exercici de la funció jurisdiccional que la Constitució li atorga.

No hi ha, doncs, contingut constitucional que avaluï la necessitat ni l'oportunitat de tramitar el fons del present recurs d'empara.

Per tot el que s'ha exposat, i d'acord amb l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional,

Aquest Tribunal, advertint una mancança evident de contingut constitucional tant en els fets que han generat el present recurs d'empara com en els fonaments jurídics corresponents en què es fonamentava i, també una evident temeritat en el seu plantejament,

DECIDEIX:

Primer

No admetre a tràmit el recurs d'empara, 99-3-RE, interposat per la representació processal de la Sra. Helia Maria Gonçalves Lopes Inacio contra la sentència de data 29 d'abril de 1999 dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

Segon

Declarar que s'ha interposat temeràriament el present litigi constitucional.

Tercer

No hi ha expressa condemna en costes per no existir parts contràries.

Quart

Notificar el present aute a la representació processal de la Sra. Helia Maria Gonçalves Lopes Inacio, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

Cinquè

Publicar el present aute, d'acord amb el que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Acordat a Andorra la Vella, pel Tribunal Constitucional, el dia quatre de juny de mil nou-cents noranta-nou.

Miguel Ángel Aparicio Pérez Pere Vilanova Trias

President

Vicepresident

Joan Josep López Burniol François Luchoire

Magistrat

Magistrat